

LIVING PLANET REPORT 2020

JONGERENEDITIE
EEN LEIDRAAD VOOR ONZE TOEKOMST

WAT IS HET LIVING PLANET REPORT?

Om de twee jaar stelt het WWF het Living Planet Report (LPR) op, met inbreng van vooraanstaande deskundigen en andere organisaties. In het rapport kijken we hoe het gesteld is met de gezondheid van onze planeet: hoe staat de natuur ervoor, welke bedreigingen zijn er en wat betekent dit voor ons mensen. De conclusies en aanbevelingen in het LPR vloeien voort uit een analyse van een groot aantal metingen van de biodiversiteit, met de Living Planet Index als een van de belangrijkste indicatoren.

LPR

DE CONCLUSIES WORDEN OM DE TWEE JAAR GEPUBLICEERD IN HET LIVING PLANET REPORT ALS LEIDRAAD VOOR NATUURBESCHERMING, BEDRIJVEN EN DE OVERHEID

WETENSCHAPPERS ONDERZOEKEN DE OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN VERANDERINGEN

VERANDERINGEN IN GROOTTE EN BEWEGINGEN VAN POPULATIES WILDE DIEREN OPGEVOLGD DOOR WETENSCHAPPERS

WILDPOPULATIES OP AARDE

WILDPOPULATIES

WAT IS DE LIVING PLANET INDEX?

Experts over de hele wereld volgen hoe de populaties van duizenden diersoorten veranderen: van het tellen van het aantal gnoes op de savanne tot het fotograferen van tapirs in het Amazoneregenwoud. Wetenschappers voegen al deze gegevens samen in een databank en analyseren die om tot de Living Planet Index (LPI) te komen.

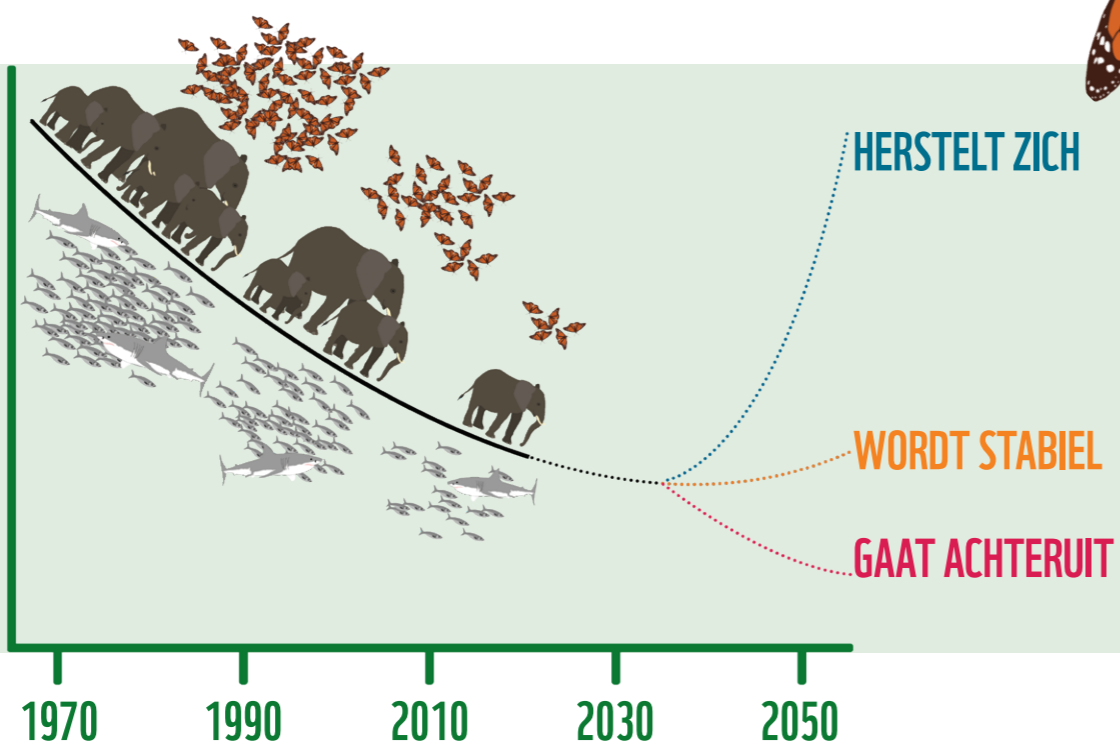
Voor de LPI worden alleen gegevens gebruikt over soorten die minstens 2 jaar lang zijn opgevolgd en vanaf de jaren zeventig zijn geregistreerd. Zo kan de LPI momenteel bijhouden wat er gebeurt in meer dan 21.000 populaties zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en vissen. Deze gegevens brengen een aantal trends aan het licht. Wetenschappers baseren zich hierop om conclusies te trekken over de gezondheid van de ruimere ecosystemen.

DE NATUUR GAAT ACHTERUIT

De mens heeft altijd kunnen rekenen op een stabiel klimaat en comfortabele leefomstandigheden. Zo kon onze soort gedijen en groeien. Dit is te danken aan een complex levend systeem waarin biodiversiteit een cruciale rol speelt. We zijn immers afhankelijk van levende wezens en hun complexe interacties voor schone lucht, zoet water, een leefbare atmosfeer en de juiste omstandigheden om voedsel te verbouwen.

GROOTTE VAN DE WILDE DIEREN POPULATIE

Uit de LPI blijkt dat de gemiddelde grootte van de populaties zoogdieren, vissen, vogels, reptielen en amfibieën wereldwijd met 68% is afgenomen sinds 1970.

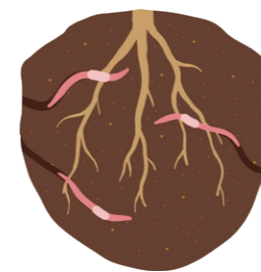
De Living Planet Index laat zien dat de populaties wilde dieren gemiddeld met 68% zijn gekrompen over de hele wereld, en dat deze trend nog niet vertraagt. Deze afname van het aantal wilde dieren en ruimte voor de natuur is vooral te wijten aan menselijke activiteiten. Stilaan kan het levende systeem niet meer naar behoren werken om te voorzien in de behoeften van de groeiende menselijke bevolking. De LPI is een van de vele verschillende indicatoren die bevestigen dat de biodiversiteit afneemt.

In de afgelopen decennia zijn bossen, graslanden, watergebieden en andere belangrijke ecosystemen vernietigd en aangetast door menselijke activiteiten. Dit vormt een bedreiging voor het welzijn van de mens. 75% van het ijsvrije landoppervlak op aarde is al aanzienlijk veranderd, de meeste oceanen zijn vervuild en meer dan 85% van de watergebieden is verloren gegaan. Als gevolg van de vernietiging van deze ecosystemen wordt een miljoen soorten (500.000 dieren en planten en 500.000 insecten) met

uitsterven bedreigd in de komende honderd jaar. We kunnen nog een groot aantal soorten redden, als we de natuur beschermen en herstellen.

Een LPI-grafiek over de verandering in biodiversiteit op onze planeet laat een lijn zien die al jaren daalt. De dierenpopulaties blijven immers afnemen. We moeten de nodige maatregelen nemen om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan en de grafiek "om te buigen". Hiervoor moeten we niet alleen de daling stoppen, we moeten ook de nodige veranderingen doorvoeren om herstel mogelijk te maken. Zo zal onze grafiek opnieuw oplopen en de biodiversiteit toenemen, tot het niveau uit het verleden. Dat wordt niet gemakkelijk, maar als we snel handelen en met inzicht in hoe de verschillende onderdelen van het levende systeem van elkaar afhankelijk zijn, kunnen we opnieuw meer natuur krijgen op aarde, waardoor die dus gezonder en veerkrachtiger wordt.

90%

van de soorten die op het land leven, brengen een deel van hun levenscyclus door in de bodem.

LEVEN ONDER ONZE VOETEN

De bodem is een wezenlijk onderdeel van de natuurlijke omgeving. Vele soorten leven immers volledig onder de grond. En van de soorten die op het land leven, brengt 90% een deel van de levenscyclus door in de bodem. De biodiversiteit in de bodem zorgt dat er nieuwe bodem bijkomt (via organismen die dode planten en dieren afbreken tot voedselrijke grond) en levert een enorme bijdrage aan het welzijn van de mens en de gezondheid van de rest van de planeet. Een gezonde bodem filtert het water, helpt voorkomen dat broeikasgassen zich ophopen in de atmosfeer en zorgt ervoor dat planten - en dus ook ons voedsel - kunnen groeien.

Als we weten wanneer we de biodiversiteit in de bodem schaden - bijvoorbeeld door pesticiden op landbouwgrond te sproeien - kunnen we bepalen welke veranderingen nodig zijn om de bodembiodiversiteit te beschermen.

13%

van de oceaan wordt beschouwd als 'wildernis' die niet rechtstreeks wordt beïnvloed door menselijke activiteiten.

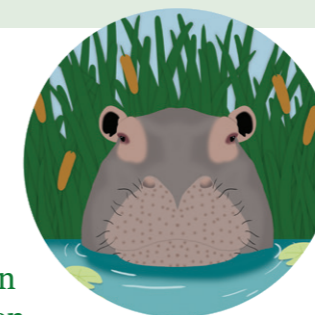
DE DIEPERIK IN

Door overbevissing, plasticvervuiling, diepzeemijnbouw en stijgende temperaturen als gevolg van de klimaatverandering wordt de rijke en gevarieerde fauna in de oceaan vernietigd.

Gezonde oceanen, rijk aan leven, spelen een belangrijke rol bij het afremmen van de klimaatverandering en het aansturen van wereldwijde weersystemen. Zij zorgen er ook voor dat ruim 10% van de wereldbevolking in zijn levensonderhoud kan voorzien. Koraalriffen worden bedreigd door stijgende temperaturen en kustontwikkelingen. Nochtans vormen ze voor bijna 200 miljoen mensen een onmisbare barrière tegen stormvloed en golven en ondersteunen ze het volledige ecosysteem van de oceaan. Een verlies aan biodiversiteit in de oceanen heeft gevolgen voor elk levend wezen op aarde.

We hebben nood aan zeereservaten waar de natuur haar gang kan gaan, om het natuurlijke evenwicht van de oceaan te herstellen. We moeten ook een einde maken aan de plasticvervuiling en destructieve vismethoden.

90%

van de watergebieden op aarde is verdwenen sinds 1700.

HET WATER STAAT ONS AAN DE LIPPEN

Sinds 1900 is ongeveer 70% van de natuurlijke watergebieden op aarde verdwenen door menselijke activiteiten.

De populaties zoetwaterdieren zijn gemiddeld met 68% gekrompen sinds 1970. Bijna een op de drie zoetwatersoorten wordt met uitsterven bedreigd en grotere diersoorten zoals nijlpaarden, rivierdolfijnen, steuren en bevers lopen over het algemeen het grootste risico.

Ondanks de belangrijke rol van water voor het leven en de gezondheid op aarde staan de zoetwaterecosystemen het meest onder druk. De belangrijkste habitats in watergebieden beschermen en een einde maken aan de overbevissing zijn al twee manieren om het verlies aan zoetwaterbiodiversiteit om te buigen.

1/3

van al het voedsel dat we over de hele wereld produceren, in gewicht, wordt nooit opgegeten!

ONS BORD LIGT TE VOL

Een derde van het landoppervlak op aarde wordt gebruikt voor het verbouwen van gewassen of vee. De landbouw is verantwoordelijk voor 75% van al het zoetwaterverbruik van de mens. Een derde van al het voedsel dat we over de hele wereld produceren, in gewicht, wordt nooit opgegeten.

Een deel van dat voedsel gaat verloren op de plaats waar het geproduceerd wordt en een deel gaat verloren onderweg naar de consument tijdens het transport, het verpakken en het verkopen. Ongeveer 8% van de uitstoot van broeikasgassen is afkomstig van voedselafval, met inbegrip van de gassen die vrijkomen bij de ontbinding ervan.

Voedselverspilling is een probleem dat we kunnen aanpakken en als we dat doen, zou dat een enorm verschil maken.

WAAROM IS HET BELANGRIJK?

Onze levende planeet werkt als een levend systeem dat gunstige omstandigheden creëert voor de mens. Biodiversiteit speelt hierin een cruciale rol en het systeem kan niet op dezelfde manier werken als de flora en fauna afneemt. Biodiversiteit brengt veel directe voordelen met zich mee. Voordelen die we kwijtraken als we de natuur blijven vernietigen. Ondertussen beginnen we in te zien dat er ook veel andere problemen ontstaan als het evenwicht wordt verstoord en de biodiversiteit verloren gaat.

In 2019 werd Afrika geplaagd door de grootste plaag woestijnsprinkhanen in decennia. Er viel toen ongewoon veel regen in het Arabisch Schiereiland waardoor de sprinkhanen er een perfecte broedplaats vonden. Vandaaruit migreerden ze naar Oost-Afrika en Zuid-Azië en richtten ze enorm veel schade aan de oogsten aan. Nog in 2019 zorgde een uitzonderlijk hete en lange hittegolf voor extreme droogte in India en Pakistan. Hierdoor werden tienduizenden mensen gedwongen hun huizen te verlaten en vielen er veel doden. Slechts enkele maanden later werd Australië geteisterd door een van de meest intense bosbrandseizoenen ooit. Meer dan 10 miljoen hectare gingen in de vlammen op en enorme aantallen wilde dieren kwamen om. Deze crisis werd nog erger gemaakt door de ongewoon lage hoeveelheden regenval, extreem hoge temperaturen en de buitensporige ontbossing.

In 2020 veroorzaakte een voorheen onbekend coronavirus, COVID-19, een pandemie die bijna iedereen op de planeet treft en een enorme impact heeft op de wereldeconomie. 60% van de recente grootschalige epidemieën, waaronder COVID-19, is terug te voeren op dieren. De ziekteverwekkers gaan over van dier op

mens vanwege de manier waarop we habitats vernietigen, wilde dieren vangen en vee houden. Al deze rampen zijn het gevolg van de mens die schade toebrengt aan de natuur. Als we het milieu nog verder schaden, zal dit waarschijnlijk leiden tot nog grotere en vaker voorkomende problemen. Het zal steeds moeilijker worden om een wereld te krijgen waar iedereen op de kansen en de levenskwaliteit kan rekenen die zijn vastgelegd in de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

Het milieu redden is dus van vitaal belang als we ook onszelf willen redden.

Er is niet alleen het risico op rampen doordat we de natuur kapotmaken, we begrijpen steeds meer dat biodiversiteit belangrijk is om het hoofd te bieden aan een wereld in verandering. De omstandigheden op aarde wijzigen als gevolg van de klimaatverandering en sommige soorten zullen dit niet overleven. Hoe meer variëteit en hoe meer verschillende soorten een ecosysteem telt, hoe groter de kans dat sommige soorten zullen overleven en de plaats innemen van de verdwenen soorten, waardoor het ecosysteem kan overleven.

Doorheen onze geschiedenis hebben we chemische stoffen en materialen die we in de natuur aantreffen, gebruikt voor tal van belangrijke wetenschappelijke ontwikkelingen. Door het verlies aan biodiversiteit verdwijnen sommige soorten misschien die belangrijke geneesmiddelen of oplossingen zouden kunnen bieden voor toekomstige uitdagingen, nog voor we de kans krijgen deze te ontdekken. We kunnen ons niet veroorloven de natuur als hulpbron verloren te laten gaan.

Dit geldt voor planten die door de mens worden gekweekt als voedsel. Naarmate de omstandigheden op onze planeet veranderen, moeten wetenschappers verschillende soorten voedselgewassen kunnen onderzoeken om zo soorten te vinden die we kunnen blijven verbouwen als voedsel. Als we de biodiversiteit niet beschermen, hebben we minder keuze op het moment dat we dit het hardst nodig hebben.

WAT IS DE OORZAAK VAN DE ACHTERUITGANG?

Al decennia verbruikt de mens hulpbronnen sneller dan de natuur ze kan vervangen. Met onze huidige levensstijl vraagt de mens op dit moment 1,6 keer meer hulpbronnen van onze planeet dan ze kan regenereren. Het is alsof je 1,6 keer de aarde nodig hebt. Elk jaar verzwakken we de natuur en laten we minder hulpbronnen over, waardoor we onze toekomst meer en meer op het spel zetten. Het verlies aan biodiversiteit is een symptoom van de schade die we toebrengen met deze niet-duurzame activiteiten.

Onze planeet is niet in staat de totale ecologische voetafdruk van de menselijke bevolking eeuwig vol te houden. Maar niet elke mens heeft dezelfde ecologische voetafdruk en we kunnen onze impact beperken door het gemiddelde verbruik per persoon terug te dringen. Dat betekent dat de mensen die de meeste hulpbronnen verbruiken ook de grootste veranderingen moeten leveren om hun impact te verminderen.

WAT KUNNEN WE DOEN?

We moeten de manier waarop we omgaan met onze planeet herdenken en een evenwicht vinden zodat wij en de rest van de natuur kunnen overleven. Als mensen schade toebrengen aan de natuur zijn er drie mogelijke oplossingen.

Ermee stoppen en een product of activiteit opgeven. Het probleem daarbij is dat we misschien een alternatief moeten vinden, wat ook problemen kan opleveren.

Iets minder vaak doen, zodat de natuur zich kan herstellen of de impact van onze activiteiten kan absorberen. Dit kan betekenen dat de mensen die de meeste hulpmiddelen verbruiken genoeg moeten nemen met minder. Of dat we manieren moeten vinden om meer te doen met minder hulpbronnen, bv. door minder voedsel te verspillen en dingen te hergebruiken in plaats van ze te vervangen.

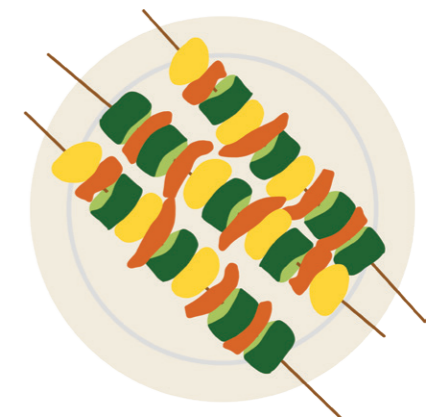
Nieuwe manieren vinden om iets te doen, zodat we hetzelfde resultaat krijgen, maar op een manier die geen schade toebrengt aan de planeet. Een voorbeeld hiervan is hernieuwbare energie gebruiken om onze elektronische apparaten van stroom te voorzien en onze huizen te verwarmen, in plaats van energie op te wekken door fossiele brandstoffen te verbranden.

Volgens wetenschappers zijn dit de drie belangrijkste ingrepen om op een duurzame manier te gaan leven en de komende jaren de curve om te buigen.

1

De voedselproductie en -consumptie omvormen, zodat we genoeg produceren voor iedereen, maar wel op een duurzame manier. Dat betekent aan landbouw doen op een manier die minder ruimte gebruikt (geen habitats vernietigen), minder water verbruikt en minder chemicaliën nodig heeft die het ecosysteem schaden. Dit houdt ook in dat we stoppen met voedselverspilling, een deel van onze eetgewoonten veranderen en onze vismethoden bijsturen, om ervoor te zorgen dat de oceanen kunnen gedijen en vervangen wat we eruit halen.

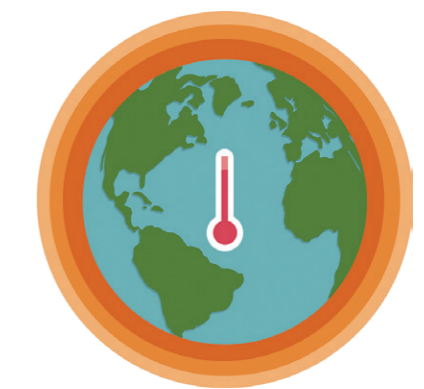
Veranderingen thuis: Eet meer plantaardig voedsel, kies voor voedsel waarvan de productie niet heeft bijgedragen tot ontbossing en koop lokale producten.

2

De klimaatverandering aanpakken door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en te investeren in alternatieven met hernieuwbare energie.

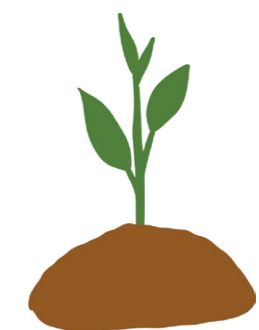
Veranderingen thuis: Kijk na of jullie energie uit 100% hernieuwbare bronnen komt.

3

Investeren in «oplossingen met respect voor de natuur» die de biodiversiteit ten goede komen tegelijkertijd actief de klimaatverandering afremmen en mens en dier beschermen tegen de gevolgen ervan. Zo kunnen we meer bossen aanplanten op zorgvuldig uitgekozen plaatsen. Dit versterkt de natuur, zorgt voor een betere bodemkwaliteit en helpt om meer CO₂ vast te houden en zo de klimaatverandering te bestrijden. In stedelijke omgevingen zorgen bomen voor een betere luchtkwaliteit, minder overstromingen en verkoeling. En de nabijheid van bomen verbetert de fysieke en mentale gezondheid van de mensen die er wonen en werken.

Veranderingen thuis: Help de lokale biodiversiteit een handje.

LIVING PLANET REPORT 2020

Uit de LPI blijkt dat de gemiddelde grootte van de populaties zoogdieren, vissen, vogels, reptielen en amfibieën wereldwijd met 68% is afgenomen sinds 1970.

WE LEVEN BOVEN ONZE STAND

De mens vraagt op dit moment 1,6 keer meer hulpbronnen van de aarde dan ze kan regenereren. Elk jaar verzwakken we de natuur en schieten er minder hulpbronnen over voor de toekomst.

DE NATUUR GAAT ACHTERUIT

De populaties wilde dieren zijn met

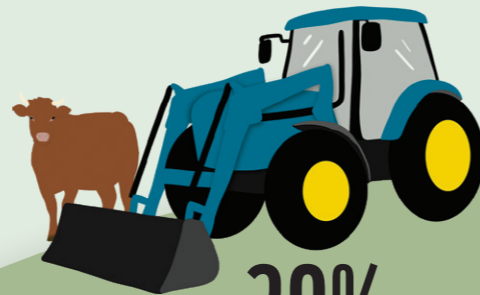
68%

gekrompen

WIJ ZIJN DE OORZAAK

Klimaatverandering zet de ecosystemen onder druk

30% van het landoppervlak wordt gebruikt voor landbouw

1/3 van al het voedsel gaat verloren of wordt verspild

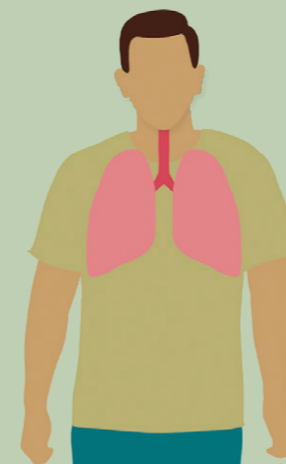
WE HEBBEN NATUUR NODIG

Verlies van natuur heeft wereldwijde economische gevolgen

Biodiversiteit is essentieel voor de voedselzekerheid

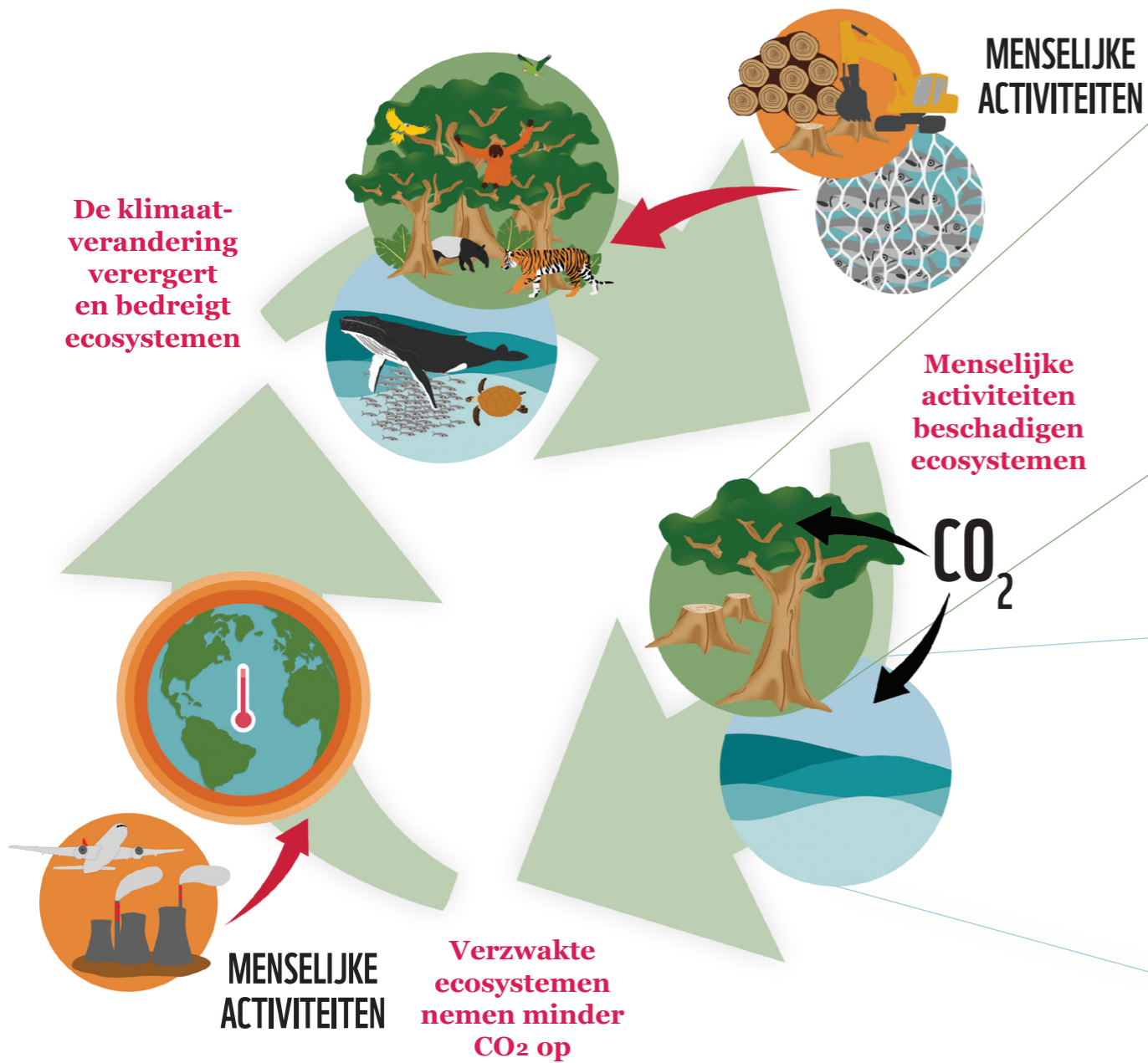

De natuur ligt aan de basis van onze gezondheid en ons welzijn

WE KUNNEN DE NATUUR HERSTELLEN

HET WORDT WARM ONDER DE VOETEN: KLIMAATVERANDERING & BIODIVERSITEIT

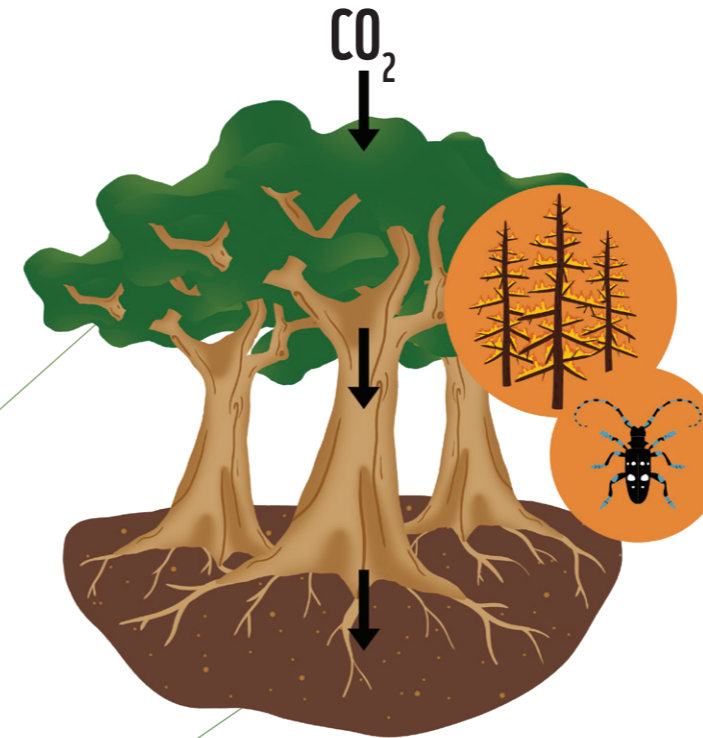
Klimaatverandering is tot nu toe geen grote factor geweest in de afname van de biodiversiteit. Maar wetenschappers zien nu de gevolgen van de stijgende temperaturen voor de wilde dieren en het is duidelijk dat veel soorten het de komende jaren moeilijk zullen krijgen naarmate de temperatuur stijgt. Soorten die aan bepaalde leefomstandigheden gewend zijn, verhuizen naar andere gebieden. Dit heeft een domino-effect op andere ecosystemen. In andere gevallen zijn soorten niet in staat om andere oorden op te zoeken en komen ze in de problemen omdat hun habitat verandert.

BOSSEN

Gezonde bossen onttrekken koolstof aan de atmosfeer in de vorm van CO₂ en leggen die vast in de bomen en de bodem.

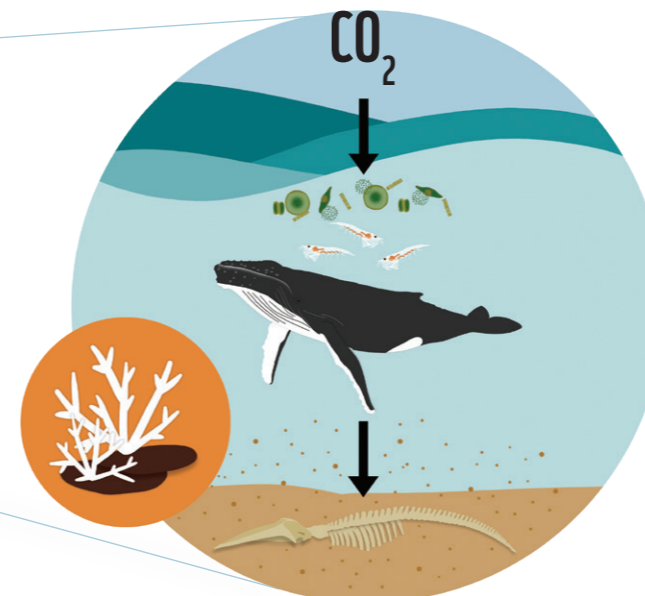
Door de klimaatverandering bestaat er een groter risico op bosbranden en invasieve plagen. Die slaan vooral hard toe in bossen die versnipperd zijn door menselijke activiteiten.

OCEANEN

Als de oceaan beschikt over een levendig ecosysteem, haalt fytoplankton CO₂ uit de atmosfeer en wordt die opgeslagen in biomassa. Vervolgens zakt die opgeslagen CO₂ naar de bodem van de oceaan in de vorm van uitwerpselen of restanten.

De klimaatverandering is een bedreiging voor belangrijke habitats die van vitaal belang zijn voor de instandhouding van de ecosystemen in de oceanen - zoals koraalriffen.

In Australië zijn onlangs tienduizenden grijskopvleerhonden omgekomen tijdens één enkele hittegolf en in 2016 was de Australische Bramble Cay-mozaïekstaartrat het eerste zoogdier waarvan bekend was dat het is uitgestorven als rechtstreeks gevolg van de klimaatverandering. Als gevolg van steeds meer en steeds sterkere stormvloed is de vegetatie op het thuseiland van de rat weggevaagd wat leidde tot een gebrek aan voedsel.

10%

van de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen ter wereld wordt toegeschreven aan bosbranden.

WERELD IN BRAND

Elk jaar worden er over de hele wereld meer bosbranden gemeld die enorme gebieden met een natuurlijke habitat in de as leggen. Denken we maar aan het Amazoneregenwoud en de Australische outback. Zo vormen ze een bedreiging voor de mens en het wild. 10% van de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen ter wereld wordt toegeschreven aan bosbranden, en de branden nemen in aantal, omvang en duur toe als gevolg van de klimaatverandering. Branden vormen een bedreiging voor het voortbestaan van bedreigde soorten en kunnen het evenwicht in ecosystemen verstoren, wanneer soorten die zich niet aan de branden kunnen aanpassen verdwijnen.

ZOET WATER: VAN DICHTERBIJ BEKEKEN

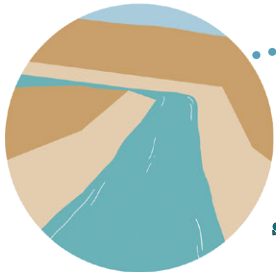
Zoet water is essentieel voor het overleven van alle leven op het land - inclusief de mens - en toch behoren zoetwaterhabitats zoals rivieren, beken, watergebieden en meren tot de meest bedreigde ecosystemen op onze planeet. De mens brengt op vele manieren deze kostbare zoetwatersystemen schade toe. Door het omleiden en indammen van waterstromen stroomt er minder water met voedselrijke afzettingen naar het ecosysteem. Watersystemen die vroeger met elkaar verbonden waren, worden zo van elkaar afgesneden, waardoor soorten hun levenscyclus niet meer kunnen volbrengen.

WAT KUNNEN WE DOEN?

Een wereldwijd team van wetenschappers en beleidsdeskundigen heeft een noodherstelplan met zes punten vooropgesteld. Dat plan is gebaseerd op maatregelen die hun nut bewezen hebben en de dramatische achteruitgang kunnen omkeren.

Het evenwicht in de ecosystemen wordt verstoord door overbevissing

Vervuiling afkomstig van boerderijen en steden is schadelijk voor de natuur

Door stuwdammen stroomt er minder water met voedingsstoffen door en zitten wilde dieren vast

Het winnen van hout, zand en grind vernietigt het leefgebied en de broedplaatsen van wilde dieren

6 STAPPEN RICHTING HERSTEL

1

Rivieren hun natuurlijke weg laten volgen

2

Vervuiling verminderen

3

Belangrijke watergebieden beschermen

4

Niet-duurzame zandwinning en visserij stopzetten

5

Invasieve soorten beheersen

6

De verbindingen tussen riviersystemen herstellen

Working to sustain the natural world for the benefit of people and wildlife.

together possible™

panda.org

© 2020

Paper 100% recycled

WWF, 28 rue Mauverney, 1196 Gland, Switzerland. Tel. +41 22 364 9111 CH-550.0.128.920-7

WWF® and World Wide Fund for Nature® trademarks and ©1986 Panda Symbol are owned by WWF-World Wide Fund For Nature (formerly World Wildlife Fund). All rights reserved.

For contact details and further information, please visit our international website at www.panda.org